

EVALUATIE NETWERKLUNCHES

RAPPORTAGE

seo • economisch onderzoek

ResearchNed
www.researchned.nl

AUTEURS

TYAS PREVOO (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK) & MARIEKE DE VISSER (RESEARCHNED)

MET SUBSIDIE VAN

NATIONAAL REGIEORGAAN
ONDERWIJSONDERZOEK

AMSTERDAM, MAART 2024

Samenvatting

Netwerklunches van Link2Work is een netwerkevent waar jongeren en lokale ondernemers laagdrempelig met elkaar kennismaken tijdens een door de jongeren zelf bereide lunch. Deelname lijkt een positieve uitwerking te hebben op het zelfvertrouwen van leerlingen, maar de aantallen in dit onderzoek zijn te klein om harde conclusies te trekken. De lunches zijn eenvoudig en tegen lage kosten te organiseren, met potentieel grote impact voor deelnemende leerlingen.

De Netwerklunches van Link2Work zijn een laagdrempelige manier om (kwetsbare) jongeren en lokale (succesvolle) ondernemers met elkaar in contact brengen. De jongeren kunnen zo bouwen aan hun netwerk, zichzelf (beter) leren presenteren en gespreksvaardigheden oefenen. Mede door deze ervaring leren zij wie zij zijn, wat zij kunnen en wat zij wel en niet willen na hun opleiding.

De evaluatie van Link2Work Netwerklunches valt onder een breder onderzoek naar de versterking van de positie van mbo'ers met een migratieachtergrond bij de overgang naar de arbeidsmarkt. In deze evaluatie is door middel van een enquête onder deelnemende jongeren, gesprekken met jongeren en ondernemers, en verdiepende gesprekken met betrokkenen van Link2Work achterhaald wat de impact is van deelname aan Netwerklunches.

Door de lage onderzochte aantallen deelnemers zijn er geen harde conclusies over de impact van de lunches te trekken. Wel kunnen we stellen dat deelnemende jongeren over het algemeen in zelfvertrouwen lijken te groeien. Waar zij voorafgaand aan deelname terughoudend en verlegen zijn om in gesprek te gaan met de ondernemers, geven zij na deelname aan de lunch en de gesprekken met ondernemers als plezierig ervaren te hebben en graag een volgende keer weer zouden meedoen. Voor de ondernemers geldt dat zij aangeven ook zelf van de verhalen en motivatie van de leerlingen te leren, wat mogelijk kan bijdragen aan vermindering van de impact van vooroordelen of stereotypen die zij wellicht met zich meedragen.

De lunches zijn succesvol doordat deelname laagdrempelig is voor zowel jongeren als ondernemers. Daarnaast werkt het enthousiasme van de betrokken begeleiders aanstekelijk voor alle deelnemers. De pool van deelnemende ondernemers is groot en divers, maar vergt wel onderhoud. Nieuwe financiering zorgt voor continuïteit van de diensten van Link2Work voor de komende jaren.

Inhoudsopgave

Samenvatting		i	
Inhoudsopgave		2	
1	Inleiding	1	
	1.1	Netwerkevents van Link2Work	1
	1.2	Aanpak van het onderzoek	1
2	Probleem- en interventieanalyse	3	
	2.1	Interventie	3
	2.2	Mechanismen	5
	2.3	Outcome	5
	2.4	Context	6
3	Impact van Netwerklunches	7	
4	Conditie voor succes	9	

1 Inleiding

Link2Work is een stichting die op verschillende manieren mensen van diverse culturele achtergronden met elkaar in contact wil brengen. Een van de programma's die hiervoor wordt ingezet is de Netwerklunches. Lokale ondernemers zitten tijdens een lunch aan tafel met jongeren om hun kennis van en affiniteit met elkaar te versterken. De lunches bieden jongeren de mogelijkheid om te leren netwerken en zichzelf te presenteren.

1.1 Netwerkevents van Link2Work

Stichting Link2Work wil met bijeenkomsten bijdragen aan het kunnen vergroten van netwerken van jongeren met een migratieachtergrond. Dat kan jongeren helpen bij onder meer het vergroten van hun arbeidskansen; de focus van deze evaluatie. Twee mogelijkheden die Link2Work hiertoe biedt zijn Netwerklunches en Vrijdagmiddag Couscous.¹ In het kader van het onderzoek 'Gelijke kansen richting de toekomst' zoomen we in op de Netwerklunches.

Door beperkingen als gevolg van de COVID-pandemie en logistieke vraagstukken hebben er in de onderzoeksperiode geen studenten van mbo-instellingen deelgenomen aan Vrijdagmiddag Couscous. Het onderzoek naar de activiteiten van Link2Work heeft zich derhalve gericht op de Netwerklunches die tijdens de onderzoeksperiode plaatsvonden. Voor dit onderzoek werd een groep vmbo-leerlingen van het Rotterdam Design College gevolgd terwijl zij - op hun eigen school - deelnamen aan enkele Link2Work Netwerklunches.

Hoewel het onderzoek 'Gelijke kansen richting de toekomst' zich met name richt op mbo-jongeren met een migratieachtergrond, waarvoor de doelgroep van de Vrijdagmiddag Couscous events beter zou passen, is voor dit onderzoek alleen data van een groep vmbo-deelnemers aan de Netwerklunches beschikbaar. Hoewel de weg naar de arbeidsmarktintrede van vmbo-leerlingen wat verder in de toekomst ligt dan voor mbo-studenten, zijn de doelstellingen, globale opzet en invulling en werkzame mechanismes van de Netwerklunches grotendeels gelijk aan die van Vrijdagmiddag Couscous.

Deze rapportage beschrijft de aanpak van het onderzoek, de uitkomsten van de CIMO-analyse en de uitkomsten van de evaluatie van Link2Work Netwerklunches. Afsluitend worden de condities voor succes beschreven.

1.2 Aanpak van het onderzoek

De evaluatie van de Link2Work Netwerklunches is in drie stappen uitgevoerd: een probleem- en interventieanalyse (Hoofdstuk 2), een impactmeting onder deelnemers (Hoofdstuk 3) en een reflectie op de resultaten en bespreking van condities voor succes (Hoofdstuk 4).

---

¹ Voor een beschrijving van beide netwerkevents, zie <https://link2work.nl/netwerken-in-real-life/>

Allereerst zijn gesprekken gevoerd om een probleem- en interventieanalyse te kunnen doen. Dat is gedaan door met verschillende actoren gesprekken te voeren aan de hand van een CIMO-configuratie. Via een CIMO-configuratie wordt beschreven welke mogelijkheden Netwerklunches biedt voor deelnemers. Hierin staat centraal in welke Context (C) de Interventies (I) leiden tot de beoogde Outcomes (O) en via welke veronderstelde Mechanismen (M) de uitkomsten worden bereikt. Daarmee geeft de CIMO een beeld van de verwachte werking van Netwerklunches, waarmee hypothesen voor het onderzoek kunnen worden opgesteld. Aan de hand van de CIMO is bepaald welke uitkomstmaten van belang zijn voor de volgende stap van het onderzoek, de impactmeting.

Om de CIMO-configuratie uit te voeren zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van Link2Work, oud-deelnemers en een betrokken docent. Middels semigestructureerde gesprekken is de historie van Netwerklunches in beeld gebracht, zijn ervaringen in kaart gebracht en zijn overwegingen om deel te nemen aan de training besproken. Met de docent is gesproken over de leerlingen die deelnemen aan het programma, met welk doel zij dat doen en waarom de school voor deelname aan Netwerklunches heeft gekozen.

De tweede stap in het onderzoek behelst een impactmeting. Hiervoor waren de onderzoekers aanwezig bij zowel het voorbereiden van de lunch door de leerlingen als de lunch zelf. Zij hebben met leerlingen en ondernemers gesproken over hun verwachtingen en ervaringen. Hoofdstuk 3.2 beschrijft de uitkomsten van de startenquête en gesprekken met de leerlingen en hoofdstuk 3.3 beschrijft de resultaten van de gesprekken met de deelnemende ondernemers.

Eén groep deelnemende vmbo-leerlingen van het Design College in Rotterdam is bij twee opeenvolgende lunches gevolgd. Voorafgaand aan de eerste lunch waar zij aan deelnamen is hen een vragenlijst voorgelegd. Hierin werd gevraagd naar hun gevoel bij en verwachtingen van deelname aan de lunch met ondernemers. Ook is via een aantal stellingen hun gevoel van eigenwaarde (self-esteem) en het vertrouwen in hun eigen kunnen (self-efficacy) gemeten. Voorafgaand, tijdens en na beide lunches hebben de onderzoekers met de deelnemende ondernemers gesproken over hun motivatie voor deelname aan en ervaringen met de Netwerklunches.

2 Probleem- en interventieanalyse

Een netwerklunch is een bijeenkomst tussen jongeren (veelal met een migratieachtergrond) en (lokale/regionale) ondernemers. De arbeidskansen van jongeren worden mogelijk positief beïnvloed doordat deelname ingrijpt op twee mechanismen: ontmoeting en werkexploratie; en het vergroten van arbeidsmarktrelevante vaardigheden zoals zelfredzaamheid en zelfvertrouwen.

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen de kenmerken van de Netwerklunches aan de hand van de CIMO-configuratie. Allereerst beschrijven we de Interventie, gevolgd door Mechanisme, Outcome en tot slot de Context.

2.1 Interventie

Het idee voor de Netwerklunches komt voort uit de lastige positie waarin veel jongeren zich bevinden. De initiatiefnemer benoemt dat jongeren vaak geen (goed) netwerk hebben en ook niet weten hoe ze moeten netwerken en bovendien te maken hebben met negatieve beelden die bestaan over jongeren met een migratieachtergrond, die hun kans op een baan of stageplek negatief beïnvloeden.

Twee inhoudelijk vergelijkbare programma's die Link2Work aanbiedt, zijn de Vrijdagmiddag Couscous en de Netwerklunches. De Vrijdagmiddag Couscous is een bijeenkomst op vrijdagmiddag waarin mbo-jongeren met een migratieachtergrond samen met lokale/regionale ondernemers bij en couscousmaaltijd kennis met elkaar maken. Het doel daarbij is dat jongeren zichtbaarder worden voor ondernemers en meer zelfvertrouwen krijgen. Zij vergroten hun netwerk en leren zichzelf te laten zien en vragen te stellen. Bovendien is het de bedoeling dat ondernemers een genuanceerder beeld van jongeren krijgen en (voor)oordelen worden verminderd.²

De Netwerklunches werken volgens hetzelfde principe, maar de bijeenkomst vindt overdag tijdens lunchtijd en tijdens schooltijd plaats, wat het voor zowel leerlingen als lokale ondernemers makkelijker maakt om deel te nemen dan een langer diner op een vrijdag avond. De lunches worden – als onderdeel van hun opleiding – door de leerlingen zelf bereid, waarna ze deze samen met de ondernemers nuttigen en tijdens de maaltijd met elkaar in gesprek gaan.

Voor dit onderzoek hebben we ons gericht op de lunches, omdat er tijdens de onderzoeksperiode geen activiteiten voor Vrijdagmiddag Couscous gepland waren. De resultaten en bevindingen in deze rapportage hebben daarom betrekking op de Netwerklunches van Link2Work.

Onderstaand beschrijven we het verloop van een lunch voor enerzijds de jongeren en anderzijds de ondernemers. We gebruiken vanaf dit punt de term leerlingen, omdat we de interventie hebben onderzocht bij een groep vmbo-leerlingen en niet bij mbo-studenten.

---

² Zie ook <https://panteia.com/uploads/sites/2/2016/12/Effectieve-kennismaking-tussen-jongeren-en-ondernemers-Een-handreiking.pdf>

Leerlingen

De leerlingen krijgen, afhankelijk van de voorkeuren en ruimte in het curriculum van de school, een introductieles die wordt verzorgd door een medewerker van Link2Work. In deze les komen het belang en de basisprincipes van netwerken aan de orde. Samen met de docent (die de groep leerlingen kent) weegt de begeleider af of de leerlingen in deze les te horen krijgen dat zij binnenkort gaan lunchen met ondernemers. Een overweging om dat wel te doen is dat leerlingen zich daardoor kunnen voorbereiden en bijvoorbeeld kunnen nadenken over wat zij zouden willen vragen of leren tijdens de lunch. Een overweging om dit niet te doen is dat het sommige leerlingen erg nerveus maakt en daardoor juist niet bijdraagt aan het bereiken van de doelen.

Meestal wordt gekozen voor de verrassings-variant, waarbij de leerlingen pas tijdens de kookles te horen krijgen voor wie ze gaan koken en dat ze ook zelf aan tafel komen te zitten. Zo maken leerlingen zichzelf niet onnodig druk over deelname aan de lunch en moeten zij de ervaring gewoon ondergaan.

Een tot maximaal enkele weken na de eventuele introductieles, koken de leerlingen tijdens een regulier ingeroosterde les onder begeleiding van de eigen docent voor de Netwerklunches. Een andere groep leerlingen gaat tijdens regulier ingeroosterde lestijd lunchen met ondernemers. Enkele weken later zijn de rollen omgedraaid en kookt de groep die eerst geluncht heeft en vice versa.³

De groep die luncht met de ondernemers krijgt direct voorafgaand een korte (enkele minuten) introductie door de begeleider van Link2Work. In deze introductie wordt benoemd dat in de aangrenzende ruimte ondernemers klaar zitten aan lunchtafels en dat zij graag met de leerlingen in gesprek gaan over hun ambities en wensen en bereid zijn te vertellen over hun eigen loopbaan. De leerlingen worden aangemoedigd om tijdens de lunch vragen te stellen.

Ondernemers

De ondernemers maken deel uit van een vaste pool die door Link2Work via email uitgenodigd wordt voor de lunches. Via dit bestaande netwerk melden zich ook steeds nieuwe geïnteresseerden aan. Per datum waarop een lunch plaatsvindt, worden via enkele sleutelpersonen in het netwerk uitnodigingen per email verstuurd waarin het doel en de opzet worden beschreven. Ondernemers geven zich dus per bijeenkomst waar ze aan willen deelnemen op. De ervaring van Link2Work is dat er een 'harde kern' is van ondernemers die vaak aanwezig zijn en dat daarnaast ook altijd enkele nieuwe deelnemers aanwezig zijn. Via-via groeit het netwerk gestaag.

De ondernemers worden door leerlingen ontvangen bij de deur en kunnen voor de lunch begint alvast onderling kennismaken. De medewerker van Link2Work geeft vervolgens een introductie waarin hij de geschiedenis van de Netwerklunches kort vertelt en de doelen van de lunch toelicht. Ook geeft hij suggesties voor gespreksonderwerpen. De ondernemers gaan elk aan een 'eigen' lunchtafel zitten (die door leerlingen is gedekt) en de leerlingen worden vervolgens door de begeleider van Link2Work gekoppeld aan een ondernemer. Zij nemen plaats aan tafel, gaan in gesprek en de lunch wordt geserveerd (door andere leerlingen). Na elke gang van de maaltijd (drie in totaal), wisselen de leerlingen van tafel. Zo krijgt elke leerling verschillende ondernemers te spreken en elke ondernemer ook verschillende leerlingen.

---

³ Enkele leerlingen kiezen bij beide lunches ervoor om alleen in de keuken te blijven koken. Dit betekent ook dat enkele andere leerlingen bij beide lunches de gelegenheid hebben gehad om bij één of meerdere ondernemers aan tafel te zitten.

Na afloop van de lunch worden enkele leerlingen en enkele ondernemers in de gelegenheid gesteld een terugkoppeling te geven over hoe zij de lunch ervaren hebben en met de rest te delen met wie zij kennis hebben gemaakt en wat zij van die persoon te weten zijn gekomen en/of hebben geleerd.

2.2 Mechanismen

De Netwerklunches werken langs twee mechanismen:

1. Ontmoeting en werkexploratie: beter weten waar ze op de arbeidsmarkt terecht willen komen.
2. Verkrijgen arbeidsmarktrelevante vaardigheden: zelfredzaamheid, zelfvertrouwen, zelfinzicht, etc.

De lunch werkt vanuit het uitgangspunt dat in contact komen met mensen met een andere achtergrond kan bijdragen aan een bredere blik en betere kansen. De bredere blik geldt daarbij voor zowel de jongeren als de ondernemers; beide groepen komen in gesprek met iemand die ze in het dagelijks leven minder vanzelfsprekend ontmoeten. De ondernemer kan hierdoor nieuw potentieel aanboren en eventuele (voor)oordelen bijstellen. De jongere krijgt de kans om organisaties en mensen te leren kennen en te ontdekken welke loopbaanpaden, beroepen en studies er bestaan die de jongere mogelijk nog niet kende.

Daarnaast leren jongeren in gesprek te gaan met mensen die ze nog niet kennen en met wie ze mogelijk op het eerste gezicht weinig gemeen hebben. Zo kan deelname aan de Netwerklunches ook bijdragen aan het vergroten van arbeidskansen van deelnemende jongeren. Met arbeidskansen wordt hier bedoeld dat de jongeren terecht komen waar ze terecht willen komen omdat ze via deelname aan de Netwerklunches aan het denken zijn gezet over wat ze (niet) willen en (wellicht voor het eerst) een stap hebben gezet in het netwerken met mensen tot wie ze afstand voelen.

Deze aanpak sluit aan bij een van de verklaringen voor een succesvolle overgang naar de arbeidsmarkt zoals uiteen gezet in de eerste stap van het onderzoek 'Gelijke kansen richting de toekomst': ontmoeting en werkexploratie, waarin het belang wordt geschetst voor leerlingen van het goed nagaan welk beroep en welke ondernemer goed bij hen passen. Daarnaast kan deelname aan Netwerklunches zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en andere soft skills beïnvloeden. Dat zijn arbeidsmarktrelevante vaardigheden die bij jongeren met een migratieachtergrond regelmatig meer aandacht nodig hebben om ze goed te ontwikkelen (Bisschop et al., 2021). Van deelname aan een eenmalige bijeenkomst is het niet te verwachten dat voor grote groepen deelnemers ook grote veranderingen te verwachten zijn. Het gaat hier om de 'kleine' ervaring die invloed kan hebben omdat een deelnemer bijvoorbeeld aan het denken wordt gezet of iets spannends heeft gedaan en daarmee een positieve ervaring opdoet.

Hoewel het doel is de positie en het zelfvertrouwen van jongeren te versterken, zijn er in ook potentiële mechanismen die via de ondernemers opereren en zo - op termijn - bijdragen aan versterking van de (start)positie van (vergelijkbare) jongeren op de arbeidsmarkt. Het laagdrempelig contact met jongeren kan bijdragen aan bewustwording van mogelijke vooroordelen en invloed van stereotypen die ondernemers mogelijk hebben over deze jongeren.

2.3 Outcome

Link2Work streeft er met de Netwerklunches naar dat de zelfkennis, -inzicht en zelfvertrouwen van deelnemende jongeren groeit. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de ondernemers tijdens de lunch een open, wederkerig gesprek willen en kunnen voeren waardoor de leerling, als die dat nodig heeft, kan "ontdooien" en in gesprek durft

en wordt aangemoedigd om initiatief te nemen. Soms komt uit de lunch een contact voort tussen een ondernemer en een jongere dat blijft bestaan en dat bijvoorbeeld leidt tot een bezoek aan een bedrijf. Vaak blijft het bij een plezierig gesprek tussen jongere en ondernemer die kennis van elkaar nemen en iets meer over elkaars achtergrond, interesses en motivatie te weten komen.

Jongeren leren zichzelf presenteren en werken aan hun gespreksvaardigheden. Daarbij doen zij kennis op van de leefwereld van lokale ondernemers en ontdekken ze verschillende werkgebieden en in potentie ook mogelijke toekomstige werkgevers. Door al vroeg in de (onderwijs)loopbaan van jongeren hen deze ervaringen mee te geven en hen al vroeg bewust te leren netwerken dragen de Netwerklunches bij aan versterking van de startpositie van de deelnemende jongeren als zij de arbeidsmarkt betreden. De impact van deze preventieve aanpak laat zich lastig kwantificeren, maar de Netwerklunches dragen in ieder geval bij aan het besef van belang van een goed netwerk, en helpen jongeren hier al vroeg in hun (onderwijs)loopbaan mee aan te slag te gaan.

Ondernemers komen in aanraking met jongeren die een heel andere achtergrond en thuissituatie kennen dan zij zelf. Door in gesprek te gaan met deze jongeren gaat er ook voor hen in potentie een nieuwe wereld open en kunnen zij zich in de leefwereld van deze jongeren verplaatsen. Hiermee kan deelname aan de lunches ook potentieel bijdragen aan bewustwording van vooroordelen en eventuele vermindering van de invloed van stereotypen die ondernemers mogelijk hebben over deze groep jongeren. Doordat de deelnemende ondernemers zelf ook een diverse groep vormen en in verschillende branches werkzaam zijn, hebben de lunches voor hen in potentie ook een netwerkfunctie.

2.4 Context

De oprichter van Link2Work noemt zichzelf een avonturier en heeft in Marokko gewoond. Na acht jaar keerde hij terug in Nederland en moest zijn leven opnieuw opbouwen. Hij heeft daarbij ervaren hoe belangrijk het was om een netwerk te hebben. Hij wilde jongeren laten zien hoe belangrijk een netwerk kan zijn en jongeren in een minder kansrijke startpositie helpen omdat hij waarnam dat zij wel een steuntje in de rug konden gebruiken.

Het initiatief is in het algemeen bedoeld voor Rotterdamse jongeren in een kwetsbare positie en moet helpen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, bij te dragen aan talentontwikkeling en te zorgen voor verruiming van het netwerk van jongeren en het vergroten van hun zelfredzaamheid. Het idee voor de Netwerklunches komt voort uit de lastige positie waarin veel jongeren zich bevinden. De initiatiefnemer benoemt dat jongeren vaak geen (goed) netwerk hebben en niet weten hoe ze moeten netwerken en bovendien te maken hebben met negatieve beelden die bestaan over jongeren met een migratieachtergrond, die hun kans op een baan of stage negatief beïnvloeden.

Link2Work verwijst in hun communicatie naar de problematiek waar Rotterdamse jongeren mee te maken hebben. Diverse onderzoeken - van bijvoorbeeld de gemeente Rotterdam en het Centraal Bureau voor de Statistiek - laten zien dat hun doelgroep te maken heeft met diverse uitdagingen die het risico op vroegtijdig uitval uit het onderwijs versterken. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld om eenzaamheid, gebrek aan zelfvertrouwen, criminele banden in familie- en vriendenkringen, een zwak ontwikkeld sociaal netwerk en gebrek aan kennis over mogelijkheden.

3 Impact van Netwerklunches

Aan de hand van verdiepende gesprekken lijken de lunches vooral een positieve invloed te hebben op het zelfvertrouwen van jongeren en (verdere) versterking van de maatschappelijke betrokkenheid van ondernemers. Door het gemis van een herhaalde afname van de enquête is de impact op het (zelf)vertrouwen van deelnemende jongeren kwantitatief niet hard te maken.

Het doel van de Netwerklunches is om jongeren spelenderwijs te leren netwerken. Hierbij werken zij ook aan hun gespreksvaardigheden en leren zij zichzelf presenteren. Dit alles moet bijdragen aan versterking van het zelfvertrouwen van de jongeren. Onderstaand beschrijven we wat de deelnemende jongeren en ondernemers in onze gesprekken met hen als persoonlijke uitkomsten van deelname aan de Netwerklunches zien.

In de oorspronkelijke onderzoeksopzet was ook een voor- en nameting onder deelnemende leerlingen via een enquête voorzien. Door logistieke beperkingen heeft de nameting niet kunnen plaatsvinden en is in plaats daarvan met alle leerlingen individueel gesproken over hun ervaringen met de Netwerklunches. Deze kwalitatieve impactmeting onder deelnemers is illustratief voor de meerwaarde van Netwerklunches, maar stelt ons niet in staat om uitspraken te doen over de kwantitatieve impact van deelname.

Laagdrempelige kennismaking tussen jongeren en ondernemers

Jongeren vinden het spannend om contact te zoeken en in gesprek te gaan met (onbekende) werkgevers of ondernemers. De informele setting - die bovendien voor de leerlingen als verrassing komt - maakt het makkelijker voor hen om deze drempel te (leren) overwinnen. Deze informele manier van kennismaken en gesprekken voeren is laagdrempeliger dan een formele sollicitatie voor een stage of baan. Tijdens de lunches werken leerlingen onbewust aan (gespreks)vaardigheden die zij bij een latere (formele) sollicitatie voor een stage of baan kunnen benutten.

Jongeren vinden het eerst spannend, maar zijn daarna enthousiast

Voorafgaand aan (eerste) deelname aan de lunch geeft meer dan de helft van de jongeren (8 van de 15) aan het (erg) spannend te vinden om in gesprek te gaan met de ondernemers. Tegelijkertijd zijn de meeste leerlingen (toch wel (enigszins) nieuwsgierig naar wat de ondernemers te vertellen hebben (11 van de 15). Slechts een enkele student geeft aan liever gewoon les te krijgen dan mee te (moeten) doen met de lunch.

Het verrassingselement zorgt ervoor dat leerlingen geen idee hebben van wat zij van het gesprek kunnen verwachten en ervan kunnen leren. Als leerlingen van tevoren hadden geweten wat zij gingen doen - dus zonder het verrassingselement - had een deel van hen er vanwege de spanning ervoor gekozen om afzijdig te blijven en niet het gesprek aan te gaan.

Na afloop van de lunch, maar ook enkele weken later bij de tweede lunch, geven nagenoeg alle leerlingen aan dat die spanning om het gesprek aan te gaan er niet meer is en dat de nieuwsgierigheid naar het gesprek de overhand heeft. Er zijn de tweede keer dan ook meer leerlingen die zich direct opwerpen als vrijwilliger om aan tafel te zitten (in plaats van een rol in de keuken of in de bediening te nemen).

Begeleiders en docent zien groei in zelfvertrouwen bij leerlingen

De begeleiders van de lunches en de betrokken docent geven aan dat diverse leerlingen tijdens en na de lunch echt uit hun schulp kruipen en ook positief reflecteren op hun gesprekken met de verschillende ondernemers.

Geen herhaalde meting van enquête mogelijk

Gezien de doelstelling van de Netwerklunches om bij te dragen aan het zelfinzicht en zelfvertrouwen van jongeren zijn in de enquête een aantal stellingen opgenomen om deze uitkomstmaten bij de deelnemende jongeren te meten. Deze stellingen zijn ontleend aan bestaande vragenlijsten over zelfeffectiviteit en zelfvertrouwen. Zelfeffectiviteit is gemeten middels de Dutch General Self Efficacy vragenlijst (Schwarzer & Jerusalem, 1991). Zelfvertrouwen is gemeten middels stellingen gebaseerd op twee subschalen uit de State Self-Esteem Scale (Heatherton & Polivy, 1991).

Bij de nulmeting - voorafgaande aan deelname aan de eerste lunch - hebben 15 vmbo-leerlingen de enquête ingevuld. De intentie was om voorafgaand aan de tweede lunch - enkele weken na de eerste lunch - dezelfde vragenlijst aan dezelfde leerlingen voor te leggen. Zo kon dan voor elke leerling een eventuele verandering in houding ten opzichte van deelname aan de lunch en een eventuele ontwikkeling of verandering in (zelf)vertrouwen gemeten worden. Door uitloop van voorgaande lessen van de leerlingen en een kortere voorbereidingstijd voor de lunch (door de leerlingen zelf) was er onvoldoende tijd voor de leerlingen om de enquête digitaal in te vullen. Als alternatief hebben de onderzoekers tijdens de voorbereiding van de lunch met de deelnemende leerlingen gesproken over hun ervaring de vorige keer en hun houding ten aanzien van de tweede lunch.

Doordat er geen tweede meting bij dezelfde jongeren afgenomen kon worden - en er ook geen afname bij een vergelijkbare controlegroep mogelijk was - is een beschrijving van de gemiddelde scores op zelfeffectiviteit en zelfvertrouwen weinig informatief voor het in beeld brengen van de impact van de lunch op jongeren.

Ondernemers ervaren versterkte bewustwording en betrokkenheid

Voor de ondernemers geldt dat zij aangeven ook zelf van de verhalen en motivatie van de leerlingen te leren. Ze geven aan de gesprekken als plezierig te hebben ervaren en in sommige gevallen ook positief verrast te zijn over de ideeën, plannen en motivatie van de leerlingen

Ondernemers geven aan de zowel de introductie door Link2Work voorafgaand aan de lunch als de gesprekken met de leerlingen tijdens de lunch hen een hernieuwd en versterkt bewustzijn geeft van de uitdagingen waar een aanzienlijk deel van de Rotterdamse jongeren mee te maken heeft. Sommige ondernemers geven expliciet aan zich meer bewust te zijn van hun eigen bevoorrechte positie. De ondernemers geven unaniem aan een volgende keer weer bij de lunch te willen aansluiten.

Hoewel niet expliciet uitgevraagd of gemeten, zijn de individuele terugkoppelingen van de deelnemende ondernemers indicatief voor de mogelijke impact van deelname aan de lunches aan het wegnemen van mogelijke vooroordelen en impact van stereotypen die ondernemers hebben over bepaalde groepen jongeren.

Hoewel geen doel van de lunches, en ook geen reden voor deelname door ondernemers, dragen de lunches ook bij aan versterking en uitbreiding van het eigen netwerk, zoals zichtbaar wordt tijdens de informele kennismaking tussen ondernemers bij de ontvangst en het kopje koffie direct voorafgaand aan de lunch.

4 Conditie voor succes

De lunches zijn succesvol doordat deelname laagdrempelig is voor zowel jongeren als ondernemers. Daarnaast werkt het enthousiasme van de betrokken begeleiders aanstekelijk voor alle deelnemers. De pool van deelnemende ondernemers is groot en divers, maar vergt wel onderhoud. Nieuwe financiering zorgt voor continuïteit van de diensten van Link2Work voor de komende jaren.

Als laatste stap in het onderzoek is met betrokken personen van Link2Work gesproken over factoren die de Netwerklunches tot een succes maken. Dit geeft aanvullend inzicht in de werking van de interventie en input voor andere organisaties die een vergelijkbare interventie willen opzetten.

Faciliteren van (laagdrempelige) deelname van zowel jongeren als ondernemers

Deelname aan de lunch door ondernemers kost hen alleen een uurtje tijd, rond lunchtijd. Er komen geen aanvullende kosten of administratieve lasten bij kijken. Voor leerlingen maakt deelname aan de lunch onderdeel uit van hun curriculum. De lunch vindt voor hen tijdens schooltijd plaats. Ten opzichte van de Vrijdagmiddag Couscous wordt deelname voor beide groepen hiermee beter gefaciliteerd.

Door de organisatie en inhoud van de lunches aan te laten sluiten bij de doelstellingen van de verschillende actoren wordt deelname versterkt. De lokale ondernemers willen hun tijd investeren in maatschappelijk relevante projecten om zo hun steentje bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van de talenten van Rotterdamse jongeren. De betrokken school zal alleen meewerken aan de lunches als deze binnen het rooster en het curriculum ingepast kunnen worden. De jongeren zelf zijn alleen aangehaakt als zij het interessant genoeg vinden en het hen iets anders biedt dan de reguliere lessen.

Enthousiasme van begeleiders

Link2Work werkt met een handjevol betrokken en enthousiaste begeleiders die ervoor zorgen dat zowel ondernemers als jongeren aangehaakt zijn en blijven. Bij het ontvangst van de ondernemers verzorgen zij een introductie van de aanleiding en meerwaarde van de lunches voor de jongeren. Hierdoor spreken zij de maatschappelijke betrokkenheid van de ondernemers aan. Enkele ondernemers geven expliciet aan dat wanneer de goede organisatie en het enthousiasme vanuit de organisatie blijft zoals die is, hun enthousiasme en betrokkenheid ook zal blijven. Voor de leerlingen die het iets spannender vinden of wat terughoudend zijn om deel te nemen is het nodig dat de begeleiders het gesprek met deze jongeren kunnen openen om hen te helpen uit hun schulp te treden. Andere jongeren kunnen vanwege groepsdruk geneigd zijn zich afzijdig te houden. Begeleiders van de lunches moeten hier ook alert op zijn en op kunnen inspelen.

Behoud van betrokkenheid lokale ondernemers(netwerken)

De deelname van ondernemers is voornamelijk ingegeven vanuit een intrinsieke motivatie om maatschappelijk betrokken te zijn en blijven in Rotterdam en bij te dragen aan de ontwikkeling van de netwerk(vaardigheid)en en sociale vaardigheden van jongeren. Volgens de initiatiefnemer is het aanspreken en borgen van deze intrinsieke motivatie cruciaal voor het behoud van de betrokkenheid van ondernemers.

Het warmhouden van de contacten en behouden van de vrijwillige aard en vrijblijvendheid van deelname door ondernemers zijn hier onderdeel van. De initiatiefnemer geeft in dit kader ook aan ervoor te waken dat het netwerk van betrokken ondernemers gebruikt wordt voor andere doeleinden. Zo kan de betrokken school mogelijk uitnodigingen naar dit netwerk willen uitsturen om bijvoorbeeld bij te dragen aan bepaalde vakken of mee te werken aan de ontwikkeling van bepaalde praktijkgerichte opdrachten. Het risico van dergelijke aanvullende verzoeken is dat deze het enthousiasme en intrinsieke motivatie voor deelname aan de lunches schaden.

Continuïteit van activiteiten komende jaren geborgd

Begin 2024 is nieuwe financiering beschikbaar gekomen voor de verschillende diensten van Link2Work. Dit heeft het mogelijk gemaakt dat extra personeel is aangetrokken en hier ook - in ieder geval voor de komende paar jaar - financiële middelen voor zijn. Waar voorheen vooral met vrijwilligers gewerkt werd, zijn er nu aangestelde begeleiders en is ook ruimte voor versterking in de projectorganisatie, zoals verbetering van de communicatie (telefoon, e-mail en website) met deelnemende organisatie.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-09

ISBN 978-90-5220-414-7

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 525 1630
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl